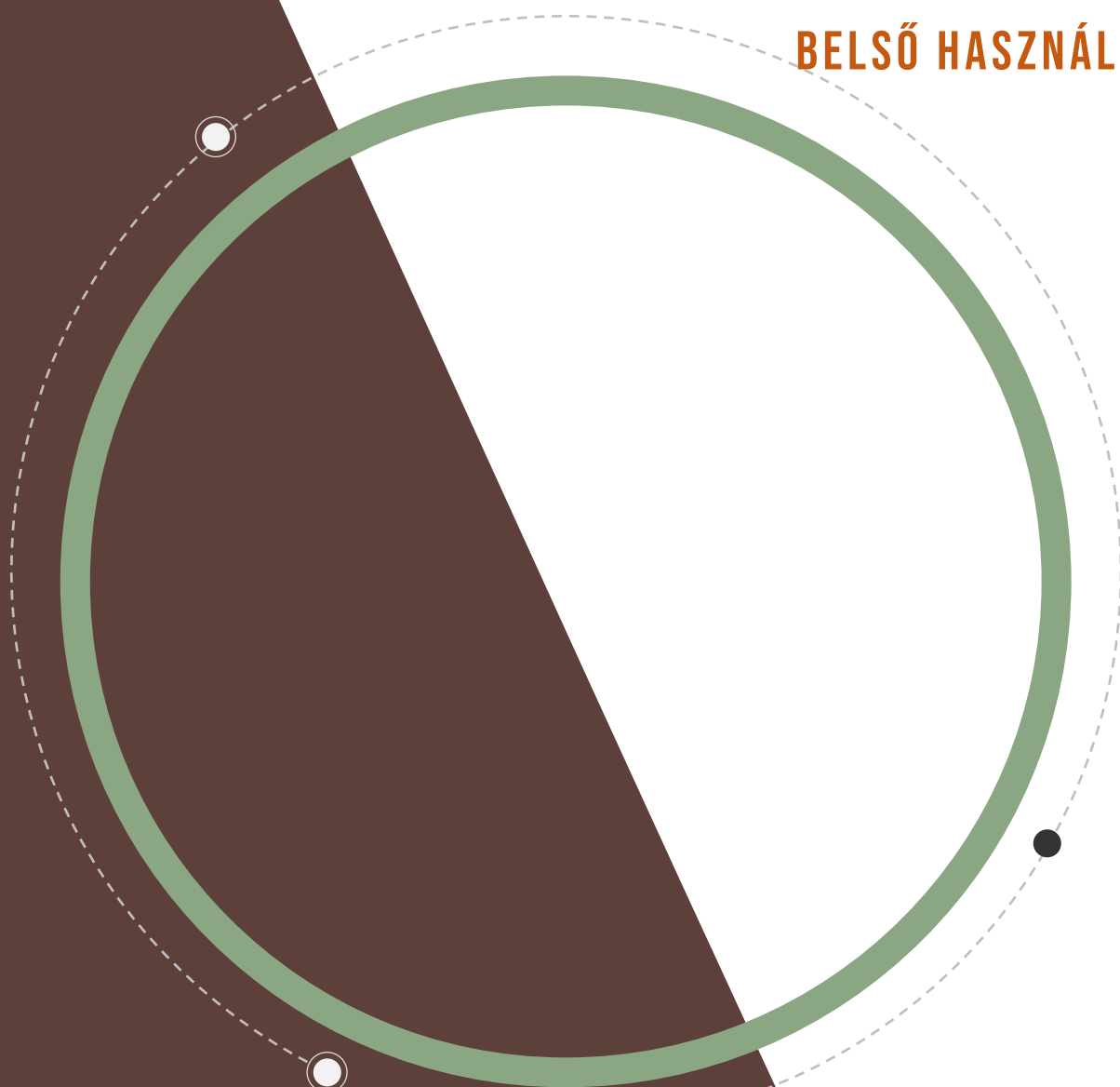

PÁLYASZOCIALIZÁCIÓS GYAKORLAT 1. – TANÁR LESZEK

OKTATÓI AJÁNLÁSOK

BELSŐ HASZNÁLATRA

PÁLYASZOCIALIZÁCIÓS GYAKORLAT 1. – TANÁR LESZEK

OKTATÓI AJÁNLÁSOK

Szerkesztő: Czető Krisztina, Rapos Nóra

Szerzők: Czető Krisztina, Lénárd Sándor

A kidolgozás folyamatában részt vett: Bajzáth Angéla, Czető Krisztina, Eszes Fruzsina, Héreginé Nagy Márta, Kormos Kevin, Koós Ildikó, Lénárd Sándor, Muzsalyiné Molnár Henrietta, Péter Petra, Rapos Nóra, Tókos Katalin, Solymosi Katalin, Szabó Lilla, Szivák Judit, Vincze Beatrix

TARTALOMJEGYZÉK

A pályaszocializációs gyakorlatokról.....	4
A féléves munka szervezése.....	6
A féléves munka feladatai	9
A terepnapló	9
Elemző dolgozat.....	10
A féléves munka értékelése	16
A terepnapló értékelése	16
Az elemző dolgozat értékelése	17
Felmentés az iskolai gyakorlatok alól	19
Az elemző dolgozat formai sajátosságai	19
Az elemző dolgozat értékelése	19
A szeminárium alkalmak tematikus terve	20
Sablonok.....	25

A pályaszocializációs gyakorlatokról

A pályaismereti és pályaszocializációs gyakorlat tartalmát és célját a [képzési és kimeneti követelmények](#) fogalmazzák meg. A gyakorlatok célja, hogy a „hallgatók tanári nézőpontból megfigyeljék az iskola világát, megfigyeljék az intézményi környezetet, infrastruktúrát, különböző iskolatípusokban tanórákon, illetve tanórán kívüli foglalkozásokon, iskolai rendezvényeken gyűjtsenek tapasztalatokat az iskola mint szervezet, mint munkahely működéséről, a visszajelzések alapján képet formáljanak saját pályaalakításukról.”

CÉLOK

A pályaszocializációs gyakorlatok kiemelt törekvései tehát, hogy támogassák a hallgatók tanárképzési tanulmányokra és a tanári szerepre való felkészülését, a képzésben történő szocializációját. Ennek fontos állomása, hogy tapasztalatot szerezzenek az iskolai jelenségek tanári nézőpontból történő értelmezéséről, valamint a különböző intézményi és tanári gyakorlatokat megismerve és elemezve tudatosítsák saját pedagógiai tapasztalataikat, és megfogalmazzák tanári és szaktanári szerepértelmezéseiket.

A pályaszocializációs gyakorlatok során célunk, hogy szervezett keretek között támogassuk a hallgatókat a tanárrá válás során abban, hogy

- (1) megismerhessék az iskola komplex világát, annak társadalmi meghatározottságát, szervezeti kereteit és működését, külső-belső kapcsolatrendszerét, és
- (2) elkezdjék megismerni az egyes korosztályok, csoportok, valamint a

csoportokon belül az egyes tanulók kognitív-szociális sajátosságait, a nevelést-oktatást befolyásoló tényezőket,

- (3) valamint kialakítsák saját tanári szerepértelmezésüket.

A GYAKORLATOK

A képzés során a hallgatók három pályaszocializációs gyakorlaton vesznek részt az osztatlan tanárképzésben, optimálisan a képzés 2., 3. és 4. félévében.

A pályaszocializációs gyakorlat intézményi (iskolai) gyakorlata, valamint az iskolai gyakorlatok előkészítését és a szakmai tapasztalatok feldolgozását támogató szemináriumot egy tárgyként hirdetjük meg.

A kurzusok iskolai gyakorlati része és a szemináriumi munka szorosan összekapcsolódik, így a gyakorlatot kísérő és a szemináriumot vezető oktató azonos lesz az adott kurzuson belül.

2. félév

Pályaszocializációs gyakorlat 1. – Tanár lesznek

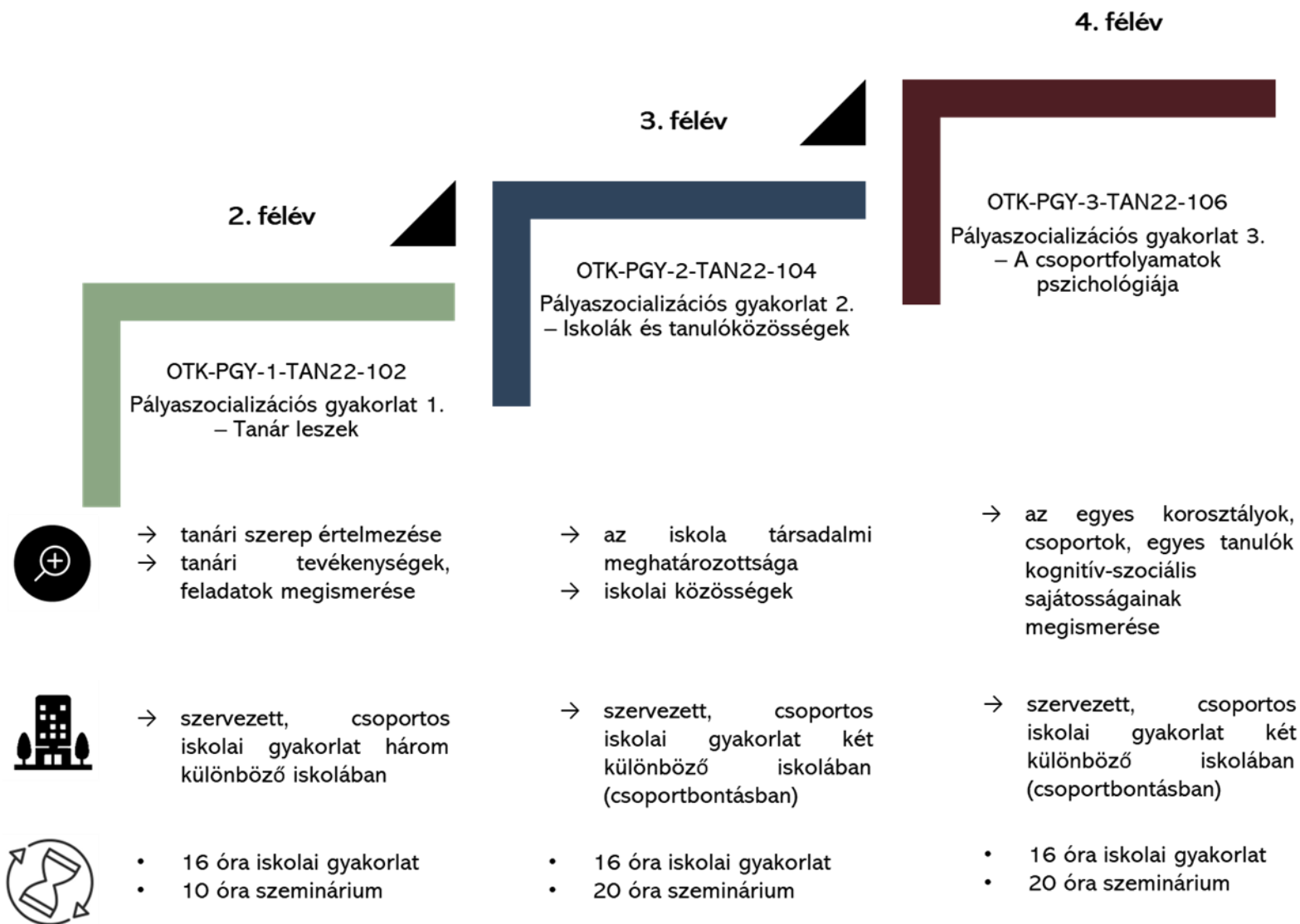
3. félév

Pályaszocializációs gyakorlat 2. – Iskolák és tanulóközösségek

4. félév

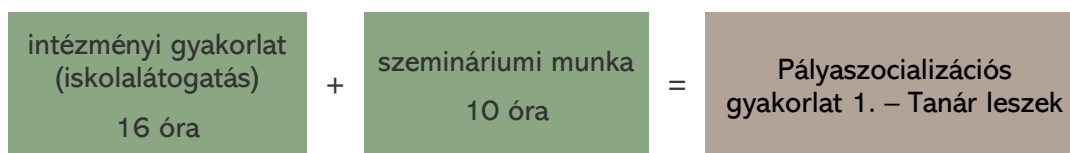
Pályaszocializációs gyakorlat 3. – A csoportfolyamatok pszichológiája

1 A féléves munka szervezése

A pályaszocializációs gyakorlatok közül az első kurzus a *Pályaszocializációs gyakorlat 1. – Tanár leszek* tárgy. A képzés elején, a gyakorlatok első állomásán ez a kurzus kiemelten támogatja a tanárszakos hallgatók tanárképzési tanulmányokra való felkészülését, a képzés alatti szakmai szocializációját. Az első pályaszocializációs gyakorlat fókuszában a nézőpontváltás elősegítése, a tanári szerep komplexitásának értelmezése áll. Így a gyakorlatok és a szemináriumi munka célja, hogy támogassák az iskolai gyakorlatok során a szakmai tapasztalatgyűjtést, az iskolai jelenségek tanári nézőpontból történő értelmezését, valamint elősegítsük, hogy a hallgatók megfogalmazzák saját pedagógiai tapasztalataikat, tanári és szaktanári szerepértelmezéseiket.

Ez a kurzus az első pályaszocializációs gyakorlatot (*Pályaszocializációs gyakorlat 1.*) és a hozzá kapcsolt szemináriumi munkát (*Tanár leszek szeminárium*) ötvözi.

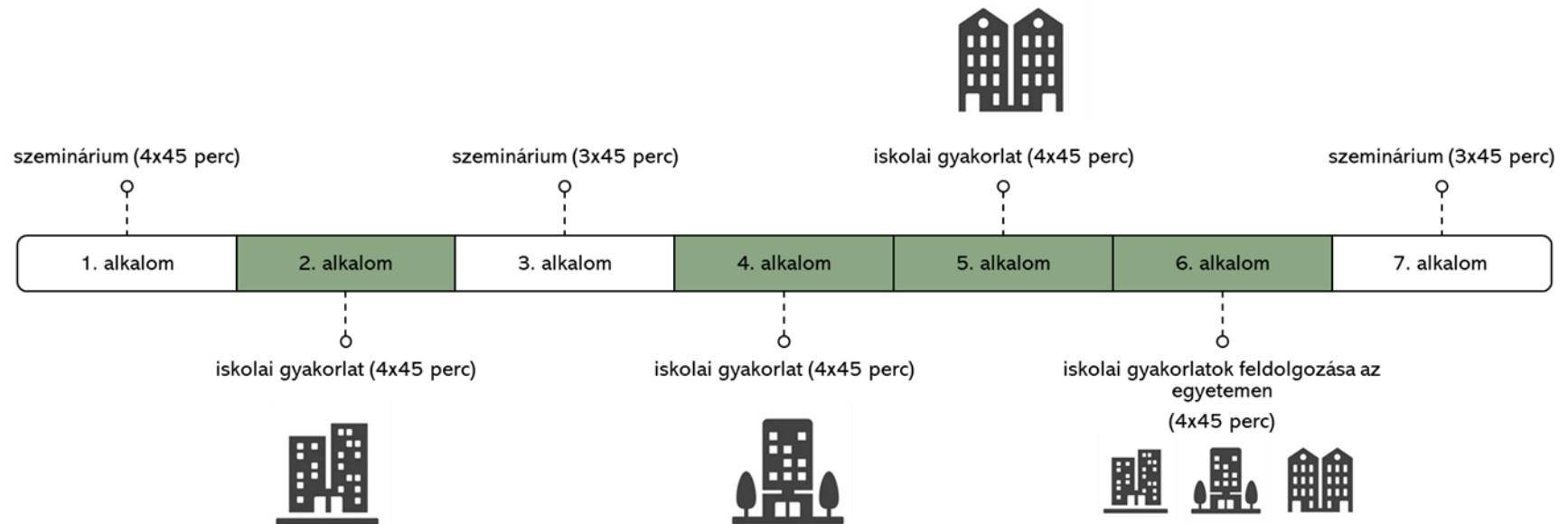
Az intézményi gyakorlatok (ezek az iskolalátogatások) a *Pályaszocializációs gyakorlat 1.* teljesítéséhez kötődnek, míg a szemináriumi kontaktórák a *Tanár leszek* szeminárium teljesítéséhez kapcsolódnak. A gyakorlaton és a szemináriumon végzett munka szorosan összefonódik, a hallgató egy tárgyként teljesíti őket.

Az intézményi gyakorlatok (vagyis az iskolalátogatások) során a hallgatók különböző típusú iskolák mindennapjaiba kapnak betekintést csoportos, szervezett látogatások alkalmával. A hallgatói követelményrendszerrel összhangban a hallgató az iskolai gyakorlatról (intézménylátogatás) egy alkalmat mulaszthat. A gyakorlatok időpontja a kurzus meghirdetett időszávjában lesz. Optimálisan az intézményi gyakorlatok háromféle iskolában történnek. Így például az iskolák különbözhetnek képzési típus szerint (lehet általános iskola vagy középiskola), fenntartó szerint (lehet állami, egyházi vagy alapítványi iskola), vagy éppen a tanulók egyéb sajátosságai szerint eltérő iskolák (például kedvezőtlen szociokulturális háttérű tanulókat nevelő intézmények).

A pályaszocializációs gyakorlat a kurzus keretein belül három iskolalátogatási alkalmat jelent, melyeket a szemináriumi oktató kísér minden alkalommal. Az iskolai gyakorlat 16 kontaktórási időkeretéből 12 órát csoportos gyakorlat formájában az iskolában, a fennmaradó 4 kontaktórást ennek támogatott feldolgozásával töltöttek a hallgatók az egyetemen.

AZ I. PÁLYASZOCIALIZÁCIÓS GYAKORLAT ALAPVETŐ JELLEMZŐI

A gyakorlat kreditértéke:	<ul style="list-style-type: none">• 2 kredit
A mintatanterv szerinti féléve:	<ul style="list-style-type: none">• 2. félév
Hallgatói óraterhelése:	<ul style="list-style-type: none">• 16 óra gyakorlat (12 óra intézményben + 4 óra elemzés) + 10 óra kísérő szeminárium (egyetemen)
A gyakorlat helyszíne:	<p>Három alkalommal, optimálisan három különböző iskolatípusban:</p> <ul style="list-style-type: none">→ egy általános iskolában,→ egy középiskolában,→ egy kedvezőtlen szociokulturális sajátosságú tanulókat nevelő iskolában,→ illetve egy gyakorlati alkalom a gyakorlatok megbeszélésére az egyetemen.
A szeminárium helyszíne:	<ul style="list-style-type: none">• az egyetem épülete
Órarendi hirdetés:	<ul style="list-style-type: none">• heti 4 órás sávban, kéthetente, 8.00–12.00 vagy 10.00–14.00 között
A csoport létszáma:	<ul style="list-style-type: none">• 22–25 fő, vegyes szakterülettel.

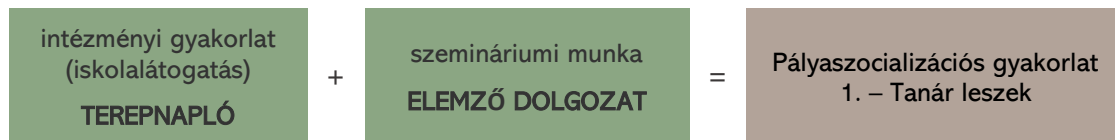

A kurzus kéthetente ismétlődik. Az ábrán a kurzus alkalmaihoz kapcsolódó munka elosztását látja. Az alkalom itt a szemináriumi munkát és az iskolalátogatási gyakorlatot jelöli. A kurzus első, harmadik és hetedik alkalmán a hallgatók az egyetemen szemináriumi munkát végeznek majd,

míg a második, negyedik és ötödik alkalommal külső helyszínen lesznek, ekkor vesznek részt a szervezett, csoportos látogatásokon az oktatóval. A hatodik alkalom szintén az iskolalátogatásokhoz kapcsolódik, és ezen gyakorlati munka történik az oktatóval, melynek helyszíne az egyetem.

2 A féléves munka feladatai

A kurzus keretén belül a félév során a hallgatók az iskolai gyakorlatokhoz kapcsolódóan végeznek feladatokat, illetve aktívan bekapcsolódnak az egyetemen zajló szemináriumi munkába. A féléves feladatok szorosan kapcsolódnak egymáshoz, vagyis az iskolai gyakorlatokon szerzett szakmai tapasztalatok, az ott végzett munka eredményei a szemináriumba épülnek.

A terepnapló

A hallgatói követelményrendszerrel összhangban a hallgató az iskolai gyakorlatról (intézménylátogatás) egy alkalmat mulaszthat. Az intézménylátogatások során a hallgatók az iskolai megfigyelések során szerzett tapasztalataikat, szakmai élményeiket a terepnaplóban rögzítik. Minden látogatásról készül egy-egy jegyzőkönyv, amelyek segítik a megfigyelést, támogatják a tapasztalatok dokumentálását, az elemző munka során pedig megkönnyítik a felidézést.

A terepnapló vezetése a kurzus teljesítéséhez kapcsolódó egyik kötelező feladat. A terepnapló felépítését a szemináriumi munka során ajánlott részletesen megismertetni a hallgatókkal.

Jegyzet az iskola bemutatásáról

A terepnapló egyik eleme az intézmény bemutatása alapján készülő jegyzet. Valamennyi iskolalátogatás alkalmával az intézmény megismerését, pedagógiai munkájának megértését egy szakmai bemutató/beszélgetés segíti. Itt megismerkednek az iskola értékeivel, mindennapi pedagógiai munkájával, az iskolát körülvevő szűkebb-tágabb kontextus sajátosságaival, kihívásaikkal és sikereikkel. Erről a szakmai bemutatkozásról készül az első jegyzet.

Megfigyelési jegyzetek a tanórákról

A hallgatók az iskolalátogatások során különböző tanórákon is részt vesznek megfigyelőként. Az óralátogatások fókuszában a tanári szerep összetettségének, a tanári tevékenység sokszínűségének megismerése áll. A terepmunka során minden tanóráról önálló jegyzőkönyv készül.

A szakmai megbeszélés jegyzetei

Az óralátogatásokat követően az iskola néhány tanárával a hallgatóknak lehetőségük lesz beszélgetni a tanári munkáról. Az itt felmerülő kérdéseket, feladatokat, kihívásokat és sikereket is rögzítjük a személyes reflexiókkal kiegészítve.

Személyes reflexiók

Valamennyi megfigyelési dokumentumban helyet kapnak a személyes, szakmai reflexiók is. Fontos, hogy a hallgatók személyes reflexióikat rögzítsék a helyszínen.

A terepnapló formai sajátosságai

A terepnapló alapvetően a hallgató saját, későbbi elemző munkájának támogatására készül, a hallgatók tanulásának támogatása érdekében azonban ezt a kurzus oktatója is megnézi és értékeli.

Elemző dolgozat

A féléves munkája során a szemináriumi munka része egy elemző dolgozat készítése. A dolgozatok szakirodalom felhasználásával készül, önálló elemzések: a gyakorlatok során megélt tapasztalatok szakmai elemzése, a hallgatók saját reflexióinak bemutatása.

Az elemző munka során a hallgatók az alábbi témák közül választhatnak egyet:

1. A pedagógiai értékek megjelenése az iskolai mindennapokban: egy érték elemzése két iskola megfigyelései alapján

A munka során a hallgató választ egy olyan pedagógiai értéket, amely két iskola pedagógiai programjában is megjelent, majd elemzi, összehasonlítja ennek megjelenését a két iskolában.

A dolgozat felépítését segíthetik az alábbi kérdések.

- Milyen értéket választott? Miért fontos az adott érték? Milyen szerepe és lehetősége van annak közvetítésében az iskolának? Milyen kihívásokkal kell szembenéznie? Tanári nézőpontból hogyan látja az adott érték szerepét egy iskola életében?
- Hogyan jelent meg a két iskola esetén az adott érték? Hogy jelenítették meg a pedagógiai programban? Hogyan beszélt róla az iskolát bemutató kolléga? Miért fontos ez az érték az iskolák számára? Az iskolát körülvevő környezet (szűkebb-tágabb kontextus), szereplők (gyermekek/ fiatalok, szülők, tanárok, fenntartó stb.) hogyan formálják, alakítják ezt az értéket?
- Hogyan jelent meg a megfigyelt tanórákon az adott érték?
- Hogyan jelent meg a szakmai beszélgetéseken az adott érték? Milyen pedagógiai tevékenységekkel szeretnék azt képviselni?
- Látott-e egyéb fontos mozzanatok az értékekhez kapcsolódóan (pl. a tanulási környezet, az iskolai kultúra elemei, hagyományok, rendezvények)?
- Mit gondol a látottakról tanári szemmel? Hogyan látja saját tanári lehetőségeit az adott érték kapcsán? Volt-e Ön számára dilemma, elgondolkodtató helyzet a fentiekhez kapcsolódóan?

2. A pedagógiai értékek megjelenése az iskolai mindennapokban: több érték elemzése egy iskola megfigyelése alapján

A munka során a hallgató választ néhány (min. 3) olyan pedagógiai értéket, amelyek az egyik iskola pedagógiai programjában megjelentek, majd elemzi, értelmezi megjelenésüket.

A dolgozat felépítését segíthetik az alábbi kérdések.

- Milyen értékeket választott? Miért fontos az adott érték? Milyen szerepe és lehetősége van ezek közvetítésében az iskolának? Milyen kihívásokkal kell szembenéznie? Tanári nézőpontból hogyan látja az adott érték szerepét egy iskola életében?
- Hogyan jelentek meg az értékek az iskolában? Hogy jelenítették meg őket a pedagógiai programban? Hogyan beszélt róluk az iskolát bemutató kolléga? Miért fontos az az érték az iskolák számára? Az iskolát körülvevő környezet (szűkebb-tágabb kontextus), szereplők (gyermek/gyerekek, fiatalok, szülők, tanárok, fenntartó stb.) hogyan formálják, alakítják ezt az értéket?
- Hogyan jelent meg a megfigyelt tanórákon az adott érték/értékek?
- Hogyan jelent meg a szakmai beszélgetéseken az adott érték/értékek? Milyen pedagógiai tevékenységekkel szeretnék azt képviselni?
- Látott-e egyéb fontos mozzanatok az értékekhez kapcsolódóan (pl. a tanulási környezet, az iskolai kultúra elemei, hagyományok, rendezvények)?
- Mit gondol a látottakról tanári szemmel? Hogyan látja saját tanári lehetőségeit az adott érték kapcsán? Volt-e Ön számára dilemma, elgondolkodtató helyzet a fentiekhez kapcsolódóan?

3. A tanári szerep: feladatok, tevékenységek és eltéréseik

A munka során a hallgató feladata, hogy értelmezze, elemezze a tanári tevékenységek, feladatok sokszínűségét a látogatások alapján, és hasonlítsa össze ezek megjelenését a három iskolában.

A dolgozat felépítését segíthetik az alábbi kérdések:

- Milyen tevékenységből, feladatokból áll a tanári munka? Mik egy tanár feladatai napjainkban? Mi alakítja ezeket a feladatokat, esetleg elvárásokat?
- Milyen tanári tevékenységeket látott, jegyzett fel az iskolalátogatások során? Hangsúlyosabban jelent-e meg valamelyik egyik vagy másik iskolában? Az iskola milyen sajátosságai alakíthatják ezeket a feladatokat, tevékenységeket?
- Hogyan rendszerezné ezeket a tevékenységeket?
- Milyen kihívásokkal találkozott a feladatokhoz kapcsolódóan?
- Mi alakítja az adott iskolákban a tanári feladatokat és tevékenységeket?
- Hogyan látja, melyek azok a feladatok, melyek közel állnak Önhöz, melyekhez kapcsolódóan dilemmái vannak, melyeket kihívásként él meg? Indokolja válaszait!

Az elemző dolgozat formai sajátosságai

- A dolgozatok esetén elvárás min. 1 szakirodalom felhasználása az elemzés során.
- Az elemző dolgozat elvárt terjedelme: kb. 12 000–15 000 karakter (szóköz nélkül).

1. Óra: Intézménybemutató: (vezető/helyettes) – minden hallgató

Az iskola vezetése tart egy bevezető előadást, melyben elhelyezi az iskolát a helyi környezetben, bemutatja azokat a kihívásokat, melyekre az adott intézménynek reagálnia kell, kiemeli a legfontosabb nevelési céljait, felvállalt értékeit, pedagógiai krédóját. Fontos, hogy az előadásban bemutatásra kerüljön, hogy a nevesített célokat, pedagógiai elveket az iskola mindennapi gyakorlatában, tanórai és tanórán kívüli tevékenységeiben hogyan tudja megvalósítani, milyen jó gyakorlatai vannak, a működés során milyen problémák, dilemmák azonosíthatók. Az intézménylátogatás célja, hogy a pedagógusok tanórán kívüli munkája, a diákként sokszor nem is látható feladatai is feltáruljanak a tanárszakos egyetemi hallgatók előtt, ezért szükséges kitérni arra, hogy a pedagógusoknak milyen konkrét feladatai vannak a nevelési-oktatási célok elérése érdekében, adott esetben milyen speciális elvárások fogalmazódnak meg a tanárokkal szemben a meglátogatott intézményben. Amennyiben mód van rá, hasznos közösen bejárni az iskolát bemutatva a látható és a „rejtett” tanulási tereket.

Az előadás legfontosabb fókuszai:

→ az iskola helyzete, értékei, sajátosságai,

→ a társadalmi kontextus hogyan befolyásolja az iskola meghatározó értékeit,

→ az értékek hogyan alakítják az iskolában folyó nevelőmunkát, működést,

→ a pedagógusok általános/speciális feladatai ebben az iskolában,

→ az iskola mint tanulási környezet.

Az intézményt bemutató előadáshoz kapcsolódó hallgatói feladatok

- a hallgatók az iskolalátogatás előtt megismerik az intézmény legfontosabb értékeit, nevelői munkáját, a pedagógiai program, a honlap alapján,
- az előadás alatt jegyzeteket készítenek, kérdéseket fogalmaznak meg, amelyeket a terepnaplóban rögzítenek.

2. óra: Óralátogatás (több tanár órája) – kisebb hallgatói csoportok

Ezen a gyakorlaton első évfolyamos hallgatók vesznek részt, akiknek ez lesz az első közös iskolai gyakorlatuk kevés szaktárgyi, minimális pedagógiai és pszichológiai ismerettel. A kurzust bármely szakos hallgató felveheti, ezért az iskolába látogató csoport szaktárgyi érdeklődése teljesen vegyes lesz. Az iskolának legalább két párhuzamosan futó „bemutatóórát” kell szervezni felső tagozatos vagy középiskolai évfolyamon, melynek a kiválasztásánál nem a szaktárgyi tematika a legfontosabb, hanem hogy jól megfigyelhető legyen az iskola választott értékeinek, pedagógiai sajátosságainak tanórai megjelenése. Lehet módszertani sajátosság (pl. beszélgetőkör, kooperatív csoportmunka, páros munka), tanári tevékenységek összetettsége (pl. tervezés, munkaformák szervezése, értékelés stb.), tanári együttműködés (pl. fejlesztőpedagógus, pedagógiai asszisztens, kettős óravezetés stb.), tanórai differenciálás (pl. heterogén csoportok, KIP módszer, differenciált rétegmunka stb.), tanár-diák kapcsolat (pl. verbális/nonverbális kommunikáció, a diákok bevonása a tanórába stb.). A fontos az, hogy a hallgatók jól meg tudják figyelni az iskolai értékekhez való kapcsolódást. Ezért előnyös úgy szervezni az iskolai napot, hogy a tanórák követő szünetben (optimális esetben a következő órai megbeszélésen) legyen mód a hallgatóknak kérdéseket feltenni, beszélgetni az órát tartó pedagógussal. Ennek a legfontosabb célja, hogy a tanórai megfigyeléseit, észrevételeit megoszthassa azzal a kollégával, aki az órát tartotta, és módja nyíljon a pedagógusnak is arra, hogy reflektáljon a felmerült dilemmákra, hallgatói kérdésekre.

A „látogatott órák” legfontosabb jellemzői:

→ legalább két párhuzamos, felső tagozatos vagy középiskolai óra,

→ az iskola értékeinek, pedagógiai céljainak tanórai megvalósulása legyen megfigyelhető,

→ nem a szaktárgyi tartalom a legfontosabb, mert vegyes szakosak a hallgatók,

→ az órát követő szünetben legyen mód kötetlen beszélgetésre az órát tartó pedagógus és a hallgatók között.

A látogatott órákhoz kapcsolódó hallgatói feladatok

- a hallgatók az óralátogatásokon megfigyeléseket végeznek, amelyeket a terepnaplóban megadott sablonban rögzítenek,
- a megfigyelési szempontok:
 - tanulási környezet (az osztályterem),
 - a diákok hangulata, viselkedése,
 - mi tetszett a pedagógus tevékenységében, indoklással (szituációk, esetek),
 - kérdések megfogalmazása írásban az órán látottakkal kapcsolatban.

3–4. óra: Megbeszélés – interjú (vezető/helyettes és egy tanár) – minden hallgató

Ennek az órának az első részében lesz módja a hallgatóknak megosztani a tapasztalataikat egymással, az iskola vezetésével, a jelen lévő pedagógusokkal arról, hogy az órákon mit tapasztaltak, milyen jó megoldásokat, tanári tevékenységeket láttak, miben érezték az iskolai értékek, nevelési célok megjelenését, válaszokat kaphatnak a felmerült kérdéseikre, dilemmáikra. Az óra nagyobb részében csoportos interjú keretében kerül sor a pedagógusi munka feltérképezésére. Fontos, hogy az erre a foglalkozásra behívott tanár (lehetőség szerint valamelyik „látogatott órát” tartó pedagógus) előzetesen felkészüljön, átgondolja, hogy melyek a legfontosabb feladatai. Itt elsősorban a tanórák megtartásán kívüli, a pedagógusi munkakör legjellemzőbb feladatait kellene összegezni, kiegészítve azokkal az esetleges speciális feladatokkal, melyek az adott iskolára jellemzők. A hallgatók előzetesen készülnek kérdésekkel, amelyeket a tanár elmondott gondolataihoz kapcsolódva tesznek fel.

A csoportos megbeszélés és interjú legfontosabb jellemzői:

→ a hallgatók megoszthatják tapasztalataikat az óráról egymással, kollégákkal,

→ egy tanár a hallgatók kérdései mentén részletesen bemutatja egy pedagógus komplex tevékenységét, az adott intézményben lévő speciális feladatokkal, a kezdő pedagógus dilemmáival kiegészítve,

→ legyen mód kötetlen beszélgetésre a diákokkal a szünetben.

A megbeszéléshez, csoportos interjúhoz kapcsolódó hallgatói feladatok

- a hallgatók a megbeszélésen kérdeznek, visszajelzéseket adnak, és a legfontosabb tapasztalataikat rögzítik a terepnaplóban,
- jegyzeteket készítenek a pedagógusok komplex feladatköréről.

A negyedik órában a hallgatóknak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy kisebb csoportokban (4-5 fő), körbejárhassák az épületet, felfedezhessék az iskola különböző szegleteit, komplex tanulási környezetét. Ennek során megfigyelhetik a tereket, a folyosókat, közösségi helyiségeket, a díszítéseket, információkat hordozó felületeket. Engedély esetén ezekről fotókat is készíthetnek. A bejárás során beszélgetéseket kezdeményezhetnek az iskola diákjaival, tanáraival és munkatársaival (pl. portás, gondnok, takarító stb.). Ha mód van rá, akkor munkatársak (tanár, pedagógiai asszisztens) vagy nagyobb diákok (pl. DÖK tagjai) kísérhetik a hallgatói csoportokat. Ez a feladat a hallgatók számára opcionális, függ attól, hogy mennyi idő alatt tudnak az egyetemi órára visszaérni. Az fontos, hogy legkésőbb a nap elején az iskolavezetés pontosan megtudja, hogy hány hallgató és meddig fog az épületben tartózkodni.

Az iskolabejárás legfontosabb jellemzői:

→ a hallgatók kisebb csoportokban felfedezik az iskola tereit,

→ beszélgetéseket kezdeményeznek diákokkal, intézményi munkatársakkal,

→ lehetőség szerint segítők (pl. asszisztens, nagyobb diák) kísérik a hallgatói csoportokat.

Az iskolabejáráshoz kapcsolódó hallgatói feladatok

- a hallgatók megfigyeléseket végeznek az épületben (pl. rajz, fénykép),
- beszélgetést folytatnak az intézmény munkatársaival, melyről feljegyzéseket készítenek a terepnaplóban.

4 A féléves munka értékelése

A *Pályaszocializációs gyakorlat 1. – Tanár leszek* kurzus értékelése szemináriumi jeggyel történik majd. Az értékelés alapját a gyakorlatokon (intézménylátogatás) végzett munka és a szemináriumi munka adja.

A terepnapló értékelése

A terepnapló értékelése lehet *nem felelt meg*, *megfelelő* és *kiváló*. A terepnaplóra a hallgató pontszám alapú értékelést kap majd.

Az első terepnaplót a látogatást követő rövid időn belül fel kell töltenie a kurzus e-learning felületére. Fontos, hogy a hallgató az oktatótól (rövid időn belül) visszajelzést kapjon a felületen elérhető értékelőtáblán. Ez alapján látja, hogy munkája megfelelő-e, illetve milyen szempontokra fontos még figyelnie a következő alkalmak esetén. A terepnapló további látogatások alkalmával készült dokumentumainak az értékelése a szemináriumi munka lezárásakor történik. A kurzus sikeres teljesítéséhez a hallgatónak három látogatásról készült terepnaplót kell feltöltenie.

A terepnapló értékelési szempontjai nyilvánosak, melyeket az alábbi táblázatban tekinthet meg:

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI	MAXIMÁLISAN ELÉRHETŐ PONTSZÁM
Az iskola jellemzőinek dokumentálása	
→ a megfigyelés alaposága, részletessége	
→ a rövid személyes reflexiók, jegyzetek minősége	10
→ a megadott szempontok megjelenése a jegyzetekben	
Az órai jegyzetek:	
→ a (tanár-diák) tevékenységek rögzítése	
→ a megfigyelés alaposága, részletessége	10
→ a rövid, személyes reflexiók, jegyzetek minősége	
Szakmai megbeszélések dokumentálása:	
→ a rövid, személyes reflexiók, jegyzetek minősége	6
Tartalmi-formai követelmények:	
→ a terepnapló megfelelése a tartalmi követelményeknek	4
→ átláthatóság, precíz rögzítés	
→ a terepnapló minden elemet tartalmaz	
ÖSSZESEN	30

A hallgató minden iskolalátogatásról benyújtott terepnaplóról külön kap értékelést, így a terepnaplókkal összesen 90 pontot szerezhet. A kurzus teljesítéséhez valamennyi terepnapló értékelésének el kell érnie a legalább megfelelő minősítést.

<p>0–49% NEM FELELT MEG 0–14,5 PONT</p>	<p>50–72% MEGFELELŐ 15–21,5 PONT</p>	<p>73–100% KIVÁLÓ 22–30 PONT</p>
---	--	--

A terepnapló értékelési határai

Az elemző dolgozat értékelése

Az elemző dolgozatot a választott témában a féléves munka végén kell benyújtani. Az elemző dolgozat az intézménylátogatásokon szerzett szakmai tapasztalatokra épül. A dolgozat értékelése érdemjeggyel és rövid szöveges értékeléssel történik.

Az elemző dolgozat értékelési szempontjai nyilvánosak, melyeket az alábbi táblázatban tekinthet meg:

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI	MAXIMÁLISAN ELÉRHETŐ PONTSZÁM
Szakirodalmi megalapozottság:	
→ a szakirodalom feldolgozásának a mélysége	10
→ a hivatkozások precíz kezelése	
Az elemző szemlélet megjelenése:	
→ a munka túllép a megfigyelték lineáris leírásán, megjelenik benne az elemző szemlélet (pl. a pedagógiai értékek, a megfigyelt pedagógiai tevékenységek elemzése, értelmezése)	20
→ a megfigyelt tapasztalatok tudatos beépítése és értelmezése	20
Személyes-szakmai reflexiók:	
→ a szakmai reflexiók megjelenítése, mélysége	20
→ szakmai nyelvhasználat	10
Tartalmi-formai követelmények:	
→ struktúra, felépítés, koherencia	10
ÖSSZESEN	90

0–44% ELÉGTELEN <i>0–40 PONT</i>	45–59% ELÉGSÉGES <i>40,5–53,5 PONT</i>	60–70% KÖZEPES <i>54–63,5 PONT</i>	71–83% JÓ <i>64–75,5 PONT</i>	84–100% JELES <i>76–90 PONT</i>
--	--	--	-------------------------------------	---------------------------------------

A *Pályaszocializációs gyakorlat 1. – Tanár leszek* kurzus a terepnaplók benyújtásával és az elemző dolgozat megírásával teljesíthető. A terepnaplók esetén fontos, hogy mindhárom terepnapló minősítése legalább *megfelelő* legyen, továbbá az elemző dolgozatot is legalább *elégséges* szintre kell teljesíteni. A féléves munkákkal összesen 180 pontot szerezhetsz. A kurzus értékelése az alábbi százalékos értékelési határok alapján történik:

0–44% ELÉGTELEN	45–59% ELÉGSÉGES	60–70% KÖZEPES	71–83% JÓ	84–100% JELES
--------------------	---------------------	-------------------	--------------	------------------

5 Felmentés az iskolai gyakorlatok alól

A képzés során a tanár szakos hallgató három pályaszocializációs gyakorlaton vesz részt, mindhárom gyakorlat két tantárgy összekapcsolásából áll össze egy tárggyá: intézményi gyakorlat (iskolalátogatás) és a szakmai tapasztalatok feldolgozását támogató szeminárium. Azon hallgatóknak, akik **felmentést kaptak**¹ az intézményi gyakorlat (iskolalátogatás) alól, csak a szemináriumot kell teljesíteniük, a csoportos intézménylátogatásokon nem kell részt venniük, így terepnaplót sem kell készíteni. A tárgyat ebben az esetben is fel kell venniük az összekapcsolás miatt.

A hallgatók azért kapják a felmentést, mert a legalább egy tanévnyi tanítási gyakorlatuk alapján rendelkeznek olyan mennyiségű és minőségű tapasztalattal, hogy a szemináriumokon aktívan tudnak bekapcsolódni a gyakorlati élmények, benyomások feldolgozásába, és a közös intézménylátogatások nélkül is el tudják készíteni a félévi munkát lezáró szemináriumi dolgozatot. A szemináriumi dolgozat témája: „*A pedagógiai értékek megjelenése az iskolai mindennapokban: több érték elemzése egy iskolához kapcsolódó tapasztalatok alapján.*”

A munka során a hallgató választ néhány (min. 3) olyan pedagógiai értéket, amelyek az egyik iskola pedagógiai programjában megjelentek, majd elemzi, értelmezi megjelenésüket.

A dolgozat felépítését segíthetik az alábbi kérdések.

- Milyen értékeket választott? Miért fontos az adott érték? Milyen szerepe és lehetősége van ezek közvetítésében az iskolának? Milyen kihívásokkal kell szembenéznie? Tanári nézőpontból hogyan látja az adott érték szerepét egy iskola életében?
- Hogyan jelennek meg az értékek a kiválasztott iskolában a dokumentumok alapján? Hogy jelenítették meg őket a pedagógiai programban? Miért fontos ez az érték az iskolák számára? Az iskolát körülvevő környezet (szűkebb-tágabb kontextus), szereplők (gyermekek/fiatalok, szülők, tanárok, fenntartó stb.) hogyan formálják, alakítják ezt az értéket?
- Hogyan jelenik meg a tanórákon, tanórán kívüli tevékenységben az adott érték/értékek?
- Milyen pedagógiai tevékenységekkel szeretné az iskola ezeket az értékeket képviselni?
- Hogyan látja saját tanári lehetőségeit az adott érték kapcsán? Mennyire figyelt Ön az iskola választott értékeire az iskolában dolgozó pedagógusként?
- Milyen dilemmával, elgondolkodtató helyzettel találkozott tanári munkája során?

Az elemző dolgozat formai sajátosságai

- A dolgozatok esetén elvárás min. 1 szakirodalom felhasználása az elemzés során.
- Az elemző dolgozat elvárt terjedelme: kb. 12 000–15 000 karakter (szóköz nélkül).

Az elemző dolgozat értékelése

Az elemző dolgozat értékelése megegyezik a többi elemző dolgozat értékelésével (lásd értékelőtábla), ezen hallgatók esetében az elemző dolgozatra kapott értékelés azonos a kurzusra adott értékeléssel.

0–44%	45–59%	60–70%	71–83%	84–100%
ELÉGTELEN	ELÉGSÉGES	KÖZEPES	JÓ	JELES
0–40 PONT	40,5–53,5 PONT	54–63,5 PONT	64–75,5 PONT	76–90 PONT

¹ A pályaszocializációs gyakorlat alóli mentesség feltételei:

<https://tkk.elte.hu/dstore/document/6304/A%20p%C3%A1lyaszocializ%C3%A1ci%C3%B3s%20gyakorlat%20al%C3%B3li%20mentess%C3%A9g%20felt%C3%A9telei.pdf>

6 A szeminárium alkalmak tematikus terve

1. alkalom: Szeminárium

Időtartam: 4x45 perc

Tematika: Ismerkedés – a feladatok megbeszélése – felkészülés az első látogatásra

- Cél:**
- a csapat megismerése, nyitottság egymás véleményének elfogadására,
 - a követelmények megismerése, az elvégzendő feladatok megértése,
 - a segítő anyagok, felületek megismerése (segédfüzet, Canvas),
 - a meglátogatandó iskola pedagógiai céljainak, értékeinek megismerése,
 - megfigyelési szempontok és interjúkérdések rögzítése.

- Tanulási eredmény:**
- törekszik önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére,
 - képes meghatározni saját szakmai elhivatottságát, szerepvállalását,
 - törekszik saját megalapozott pedagógiai nézeteinek a megfogalmazására.

1. blokk

kb. 90'

Ismerkedés / Feladatok megbeszélésének sorrendje opcionális

- a heterogén összetétel miatt szükséges valamilyen ismerkedési gyakorlat (pl. névtanulás, kettős kör, bingó stb.). Fontos: ennek része lehet a pedagógiai tapasztalatok és nézetek elindítása, pl. „Melyek a pedagógusok legfontosabb feladatai, mit gondolsz, melyik áll hozzád közelebb, melyik távolabb? Miért?”
- a kurzus céljának, félévi feladatainak részletes megbeszélése, a határidők rögzítése a Canvas felületen és a hallgatói segédlet alapján:
 - kéthetenként alkalmak (iskola/egyetem),
 - iskolák – logisztika (8.00–11.30),
 - elvégzendő feladatok (megfigyelés, interjú, elemzés),
 - terepnapló (3 napló, elsőt hamar feltölteni – erre visszajelzés),
 - érdemes kiosztani az első megfigyelési jegyzőkönyvet,
 - előzetesen sokszorosítani kell,
 - szemináriumi dolgozat (alternatívák),
 - értékelés (külön a terepnaplók, külön a dolgozat – értékelőtáblák a Canvason),
- kérdések,
- legközelebbi találkozás (konkrét helyszín, időpont, mit hozzon magával),
- hallgatói segédlettel való alapos megismerkedés.

SZÜNET

2. blokk

kb. 90'

Felkészülés az első látogatásra

- fogalmak tisztázása:
 - iskola funkciója, társadalmi környezet,
 - nevelési célok, értékek,
 - iskola célrendszere, jövőképe, víziója,
 - pedagógiai program, helyi tanterv,
 - nevelési célok, értékek – lebontása,

- az elsőként meglátogatott intézmény pedagógiai programját az oktatónak fel kell dolgoznia, kiemelni a pedagógiai programból részeket, amelyek alapján intézményi célokat, értékeket kell azonosítani, amelyeket a korábban kiosztott segédletbe bele is lehet vezetni,
- csoportmunka (4-5 fős csoportok) egymás utáni vagy párhuzamos feladatok:
 - 1. feladat: keressenek olyan tanórai és tanórán kívüli tevékenységeket, ahol a kiválasztott cél/érték fejleszhető;
 - 2. feladat: gyűjtsenek olyan megfigyelési szempontokat, amelyekkel a kitűzött célok megvalósulását meg lehet figyelni tanórán, szünetben, tanulási környezetben;
 - 3. feladat: mit kérdeznének ebben az iskolában az iskola vezetésétől?
pl.:
 - hogyan illeszkedik a cél az iskola környezetéhez?
 - milyen órai és órán kívüli tevékenységeket szerveznek az adott célok, értékek elérése érdekében?
 - 4. feladat: mit kérdeznének a tanártól? (csoportos interjú) pl.:
 - melyek a legfontosabb tanári feladatai?
 - ebben az iskolában van specialitás?
 - mely feladatokat kedveli?
 - mely feladatok jelentenek kihívásokat?
- a csoportmunka eredményei megosztásra kerülnek, és felkerülnek a Canvasra.;
- fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a terepnaplót fel kell tölteni a látogatást követően!
- ELŐZETES otthoni feladat:
 - megfigyelésről szóló segédanyag feldolgozása (pl. narrált ppt),
 - szakirodalom elolvasása.

2. alkalom: Iskolalátogatás

3. alkalom: Szeminárium

- Időtartam:** 3x45 perc
- Tematika:** Reflexió az első látogatásra – felkészülés a 2–3. látogatásra
- Cél:**
- az intézménylátogatások tapasztalatainak feldolgozása,
 - a hallgatók ismerjenek módszereket az iskolák megismeréséhez.
 - pontosabb legyen a terepnapló használata,
 - a meglátogatandó iskola jellegzetességeinek megismerése.
- Tanulási eredmény:**
- ismeri a tanulók pedagógiai megismerésének módszereit,
 - felelősségteljesen viszonyul a tanulók személyiségfejlesztéséhez,
 - képes pedagógiai tapasztalatait és nézeteit reflektív értelmezésre, elemzésre.

1. blokk

kb. 90'

Reflexió

- általános visszajelzést kell adni a feltöltött terepnaplóról:
 - tapasztalatok megbeszélése pl. csoportokban:
 - mi tetszett a legjobban?

- milyen dilemmák merültek fel?
- konkrét példák: értékek – gyakorlati megvalósulásuk,
- tanári feladatok komplexitása.

→ téma, fókusz,

→ megfigyelés:

- típusai, módszerei,
- melyek a legfontosabb etikai szabályok?
- mire érdemes figyelni?
- mit mutat a tanulási környezet?
- hogyan érdemes jegyzetelni?

→ csoportos interjú:

- a módszer típusai, jellegzetességei,
- melyek a legfontosabb etikai szabályok?
- hogyan érdemes kérdezni?
- melyek a leggyakoribb hibák?
- hogyan érdemes rögzíteni?

SZÜNET

2. blokk

kb. 45' felkészülés a második látogatásra

→ fogalmak tisztázása:

- iskolák típusai,
- szakképzés jellegzetessége,
- tanári feladatok – eltérések,
- mely feladatokat kedveli?
- mely feladatok jelentenek kihívásokat?

→ a 2. iskola rövid megismerése:

- rövid ismertetés, honlap,
- kontaktszemély,
- logisztika (helyszín – utazás – feladat),

→ a 3. iskola rövid megismerése:

- rövid ismertetés, honlap,
- kontaktszemély,
- logisztika (helyszín – utazás – feladat).

→ ELŐZETES otthoni feladat:

- a reflexióról szóló segédanyag feldolgozása (pl. narrált ppt)
- szakirodalom elolvasása.

4. alkalom: Iskolalátogatás

5. alkalom: Iskolalátogatás

6. alkalom: Szeminárium

Időtartam: 4x45 perc

Intézménylátogatások tapasztalatainak összegzése

Tematika:

(Ezen részt vehetnek a meglátogatott iskolák tanárai.)

- Cél:**
- az intézménylátogatások tapasztalatainak feldolgozása,
 - a reflexióírás segítése,
 - az elemző dolgozatra való felkészítés.

- Tanulási eredmény:**
- ismeri a tanulók pedagógiai megismerésének módszereit,
 - képes saját pedagógiai nézeteinek megalapozott megfogalmazására,
 - a felmerülő problémákhoz képes szakirodalmat keresni, felhasználni,
 - képes pedagógiai tapasztalatai és nézetei reflektív értelmezésére, elemzésére.

Intézménylátogatások tapasztalatainak összegzése

Tematika:

1. blokk

kb. 90' Reflexió

- a tapasztalatok megbeszélése pl. csoportokban:
 - mi tetszett a legjobban?
 - milyen dilemmák merültek fel?
 - konkrét példák: értékek – gyakorlati megvalósulásuk,
 - a tanári feladatok komplexitása, miben tértek el a látott iskolák?
- a pedagógiai tapasztalatok, nézetek feltárása:
 - olyan gyakorlatok, ahol a saját nézetei felszínre jönnek,
 - (egyéni és páros feladatok, megbeszélés).

SZÜNET

2. blokk

kb. 90' Elemző dolgozatra készülés

- elemző dolgozat legfontosabb jellemzői:
 - szakirodalom felhasználásával készül,
 - a gyakorlatok során megélt tapasztalatok önálló szakmai elemzése,
 - saját reflexióinak bemutatása;
- választható témák:
 - a pedagógiai értékek megjelenése az iskolai mindennapokban: egy érték elemzése két iskola megfigyelései alapján,
 - a pedagógiai értékek megjelenése az iskolai mindennapokban: több érték elemzése egy iskola megfigyelései alapján,
 - a tanári szerep: feladatok, tevékenységek és eltéréseik;
- a dolgozat értékelésének szempontjai,
- ötletek, tapasztalatok megosztása kisebb csoportokban, (lehet a három téma köré szervezni a csoportokat).

7. alkalom: Szeminárium

Időtartam: 3x45 perc

Tematika:

A félév zárása

- Cél:**
- a reflexióírás segítése,
 - az elemző dolgozatra való felkészítés,
 - a félévi munka áttekintése.

Tanulási eredmény:

- képes saját pedagógiai nézeteinek megalapozott megfogalmazására,
- a felmerülő problémákhoz képes szakirodalmat keresni, felhasználni.

- Választható téma:
 - Önreflexió szerepe, módszerei,
 - Tanári kompetenciák – iskolai tapasztalatok,
 - Esetmegbeszélés – iskolai szituációk,
 - Egyéb.
- A beadandó feladatok áttekintése – kérdések/dilemmák:
 - terepnapló,
 - elemző dolgozat,
 - értékelési szempontok.
- A kurzus értékelése:
 - a félév során szerzett hallgatói tapasztalatok összegzése, visszajelzés az oktatónak, valamint az új tárggyal kapcsolatos javaslatok megfogalmazása,
 - oktatói visszajelzések.

A kurzushoz kapcsolódik egy MOOC felület, mely tartalmazza a kurzus tartalmaihoz kapcsolódó modulokat, a feladatokat és az értékelőtáblákat. Javasoljuk ezek importálását a kurzus Canvas felületére.

7 Sablonok

NAPLÓ AZ ISKOLALÁTOGATÁSRÓL

HALLGATÓ NEVE:

AZ ISKOLA NEVE

A látogatás időpontja:

A LÁTOGATÁS ELŐKÉSZÍTÉSE (JEGYZETEK)

Az iskola fő jellemzői, értékei a pedagógiai program alapján *(pl. fenntartó, tanulólétszám, egyéb sajátosságok)*:

AZ ISKOLA BEMUTATÁSA (JEGYZETEK)

Az iskola pedagógiai célja, hitvallása, főbb jellemzői

- Melyek az iskola legfontosabb értékei?
- Eredmények az iskola szerint: Az iskola bemutatása során szó esik-e az iskola eredményeiről? Mik ezek?
- Lokális sajátosságok: Milyen az iskolát körülvevő társas-társadalmi kontextus? Mit jelent az adott iskola tanárának, diákjának lenni (identitás)?

Értékek

Az értékek megjelenése („lenyomata”) a pedagógiai munka során

A tanulási környezet

- Milyen az iskola hangulata?
- Milyen az iskola épülete?
- Milyenek a tantermek?

SZEMÉLYES REFLEXIÓ

MEGFIGYELÉSI JEGYZETEK A TANÓRÁRÓL

A jegyzőkönyv készítője:	
Az iskola neve (a megfigyelés helyszíne):	
A megfigyelés időpontja:	
Tanóra:	
Osztály:	
Az óra előtti észrevételek:	A tanulók / a csoport tevékenysége:
	A tanulók / a csoport hangulata:
A tanulási környezet (padok elrendezése, dekoráció stb.) és a terem elrendezésének vázlatos rajza:	

ÓRAI JEGYZETEK

Idő	A tanár és a tanulók tevékenysége	Tetszett / Nem tetszett / Dilemma
15'		
30'		
45'		

SZEMÉLYES REFLEXIÓM

1) Röviden írja le azt az órarészletet, amely nagyon tetszett a pedagógus munkájában/tevékenységében! Miért?

2) Mivel kapcsolatban / Milyen kérdést tenne fel az órán látottakkal / a tanár órai tevékenységével kapcsolatban?

A MEGBESZÉLÉS JEGYZETEI

A megbeszélésen elhangzott:

- legfontosabb pedagógusfeladatok,
- felmerült témák,
- kérdések, dilemmák.

Jegyzeteim az interjúról